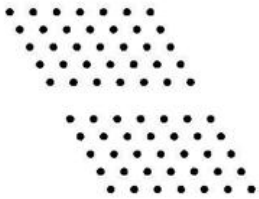

Inhoud

1	Inleiding	13
2	Jeugdtijdschriften: een historisch overzicht	19
2.1	Opkomst van het jeugdblad	19
2.1.1	Aanvang in het buitenland	19
2.1.2	Eerste Nederlandse jeugdtijdschriften	23
2.2	Bloei van het jeugdtijdschrift in Nederland	26
2.2.1	Orthodox-protestantse en rooms-katholieke jeugdtijdschriften	26
2.2.2	Jongens- en meisjestijdschriften	28
2.2.3	Tijdschriften voor verschillende leeftijdsgroepen	31
2.3	Het jeugdblad in de twintigste eeuw	33
2.3.1	Speciale doelen en doelgroepen	33
2.3.2	Verzuiling	35
2.3.3	Jeugdbeweging	36
2.3.4	Bijlagen en rubrieken voor de jeugd	39
2.3.5	Strips	40
2.4	Samenvatting	43
3	Kind, opvoeding en onderwijs	48
3.1	Opvoedingsidealen van de Verlichting en de Romantiek	48
3.1.1	John Locke en Jean-Jacques Rousseau	49
3.1.2	Spelend leren of leerzaam spelen?	51
3.2	Onderwijs	52
3.2.1	Onderwijshervormingen omstreeks 1800	53
3.2.2	Het jeugdtijdschrift als onderwijzer	54
3.2.3	Reformpedagogiek	58
3.3	Opvoeders	59
3.3.1	Opvoeding van de opvoeders	59
3.3.2	Vaders en moeders	63

3.4	Het kind	66
3.4.1	De lente van het leven	67
3.4.2	Het kind en zijn wereld	69
3.5	Samenvatting	74
4	Protestantisme en het jeugdtijdschrift	81
4.1	De godsdienst van de Verlichting	82
4.1.1	Rede en religie	83
4.1.2	Goed leven en goed sterven	85
4.1.3	'Ter bevordering van bijbelkennis en godsvrucht'	87
4.2	Protestantse orthodoxie	89
4.2.1	Réveil en Afscheiding: herlevend piëtisme en methodisme	90
4.2.2	Kritiek op het moralisme	91
4.2.3	Orthodox-protestantse jeugdbladen	94
4.2.4	Sterfbedden en bekeringsverhalen	98
4.2.5	Kinderlijke onschuld	103
4.3	De orthodox-protestantse kinderliteratuur en de kritiek uit eigen kring	105
4.4	Samenvatting	108
5	Leescultuur	114
5.1	Van leren naar lezen	115
5.1.1	Leesgezelschappen	115
5.1.2	Bibliotheken	117
5.1.3	Tijdschriften	119
5.2	Lezen voor iedereen?	122
5.2.1	Beschaafde stand	122
5.2.2	Volkssklasse	124
5.3	Het dilemma ethiek-esthetiek in de literatuur	126
5.3.1	Literaire vormen	126
5.3.2	Kunst voor kinderen	129
5.4	Samenvatting	132
6	Tot lering en genoeg	137
6.1	Nuttige kennis	137
6.1.1	Natuur	138
6.1.2	Geschiedenis	141
6.2	Het bevorderen van de zelfwerkzaamheid	147
6.2.1	Raadsels	149
6.2.2	Anekdoten, moppen en de knutselrubriek	150
6.3	Proza en poëzie	152
6.3.1	Feit en fictie	153
6.3.2	Sprookjes en fabels	156
6.4	Samenvatting	160
7	Het jeugdtijdschrift als opvoeder	166
7.1	Kunstzinnige en literaire vorming	166
7.2	Morele opvoeding	172
7.2.1	Deugden en ondeugden	172
7.2.2	Gewetensvorming	176
7.2.3	Leren omgaan met elkaar	179
7.3	Christelijke moraal	182

7.4	Literaire vormgeving en de moraal	185
7.4.1	Dialogoog en vertoog	186
7.4.2	De kracht van het voorbeeld	188
7.4.3	Het raken van gevoelige snaren	189
7.4.4	Herkenbare gevoelens	191
7.5	Samenvatting	193
8	Oordelen en vooroordelen ten aanzien van medemensen	197
8.1	Arm en rijk	197
8.1.1	Tevredenheid, ijver en nederigheid	201
8.1.2	Arm en toch rijk	206
8.1.3	Romantisering van de armoede	212
8.1.4	Terug naar de werkelijkheid	213
8.2	Andere volken en culturen	214
8.2.1	Joden en zigeuners	215
8.2.2	Niet-westerse culturen	221
8.3	Samenvatting	226
9	Het kind als consument	233
9.1	Receptie	233
9.1.1	Leergierige lezers	234
9.1.2	Kritische lezers en kritische redacteurs	237
9.2	'Ooms' en 'tantes', 'neven' en 'nichten'	242
9.3	Samenvatting	245
10	Het jeugdtijdschrift: productie, verspreiding en vormgeving	248
10.1	Redacteurs en schrijvers	249
10.1.1	Anonimiteit	249
10.1.2	Vrouwen, dominees en onderwijzers	251
10.1.3	Nadruk verboden	252
10.2	Boekhandel	256
10.2.1	Distributie	256
10.2.2	Afzetgebied	259
10.2.3	Reclame en marketing	261
10.3	Illustraties	264
10.3.1	Kopergravure, houtgravure en steendruk	265
10.3.2	Van vakmanschap naar massaproductie	267
10.3.3	Fotografische druktechnieken	270
10.3.4	De kunst van het illustreren	272
10.4	Samenvatting	274
11	Slotbeschouwing	280
12	Summary	284
	Bijlagen	
1	Oplossingen van raadsels en puzzels	288
2	Biografische- en bibliografische naslagwerken en bronnenmateriaal	289
3	Voor dit onderzoek gebruikte jeugdtijdschriften	293
	Literatuur	298
	Register	315